

#15 (261) 16.-22.IV. 2015

SOMI MAINA
IZGLĪTĪBAS
SISTĒMU →

KĀPĒC AUGSTĀM
VALSTS KANCELEJAS
AMATPERSONĀM
ATNĒMA PIELAIDI
VALSTS
NOSLĒPUMAM

Neuzticamie

Tiesnesis
Gulāns
izvīrza
prasības

Rainis un es.
Izjūtas un
atklājumi

Latvietes -
budistu
mūkenes

Mūsējo
piedzīvojumi
Ziemeļkorejā

Teksts — Krista Vīvere, speciāli Ir
Foto — Andrejs Terentjevs un Lauris Vīksne, FG4

“

Ejam tālāk!

Būt nemierā ar dzīvi — tas atnem spēku. Taču neapmierinātība var mudināt atklāt arī ko vērtīgu. **Elga Rūsiņa** un **Margarita Putniņa** savulaik pameta visu, lai tagad varētu teikt — esmu laimīga

Margarita kļuva par mūkeni 60 gadu vecumā, kad bija uzandzinājusi abus bērnu, aizgājis pēriņš, budisma mācības atbalstījusi desmit gadus un kād dzīves pieredze viņu bija norūdījusi spējai arvadīties no laicīgā, «ja kādam bijusi brīnišķīga dzīve, kurā viss gājiens gludi un skaisti, tad jābūt Budam, kas aiziet no karala galma griezības. Bet, ja cilvēkam dzīve mīža garumā bijusi ciešanas, tad nav nekāds grūtību attieks. Mana dzīve ir bijusi sarežģīta un smaga, un mārs gābiņš bija filozofija. Es tēvots filozofijā.»

Tibetas budisma četras galvenajos virzienos Latvijā strādā vairāki budisma centri. Margarita sevi Drīkang Kagju tradīcijā un apmeklē Šā virziena centrus. Viņas dzīve ir iedalīta pugšu posmos: Latvijā tā lielākoties rīt mājās ar budisma mācībām, līdzāmām, pēc tam teiktu tālošanu, Indijā vija dzīvo klostera mācas, ceļo.

Atribēdās uz jautājumiem par viņas dzīvi Margarita no savas pieredzes iekļāsta harmoniski pāriet uz Budas mācību skaidrojumiem, tos salīdzinot ar psiholoģijas un marksisma teoriju. Tieši tā rītējusi viņas dzīvē: starp materiālo pasauli, psiholoģiju, reliģiju, filozofiju. Padomju laikos Margarita bija angļu valodas skolotāja. Lai varētu kļūt par Tirdziņniecības tehnika direktora vietnieci, iestājusies partijā. Padomju ēra sabrukumu izvērtējusi kā vienības līdzīgas beigas. Jau iepazīsinusi budismu, studentiem mācīmošās pārskaitījusi un secinājusi, ka ne visam, kas viņai jāsaka kā skolotāja, viņa piekritēja budisme: «Pēdējos gados bija smagi. Bīznesa komunikācijā, mēdot darba intervju, man jājūdināja teikt – «es esmu vislabākais». Ir konkurencija, ir cīpa, un, kā es uzvarētu šajā vilku barā, mani tiek pacelts tik augsti, cik vien var. Man bija jārunāt tā, kā mītēdienu sociālajā vidē ir jārunā. Vienlaikus apzinājos, ka tas, ko redzam un sajā brīdi darām, neatbilst lieki garīgi patiesībai. Ko es darīju? Feteju studentiem izslāst arī Viņa Svētās Dalailas grāmatas par budisma vienkāršākā limēnu. Nebija man ciņu iespēju, kā teik: «Jums jāsaprot, ka ne jau konkurē vīrsi pasauli, bet sadarbošanās.»

ĀRI GIMENE BUDISTI

Kad astoņdesmito gadu beigās filozofiskie un reliģiskie teksti beidzot bija brīvi pieejami, Margarita no padomju dzīves patiesībām atrā pārslēdza uz garīgo plānveidošanos, vispāris kļūstot par kriestīti. «Tas nebija vienas dienas process. Daudz laiku. Kad budisma centrā satīku savu pirmo skolotāju, sīku vēl vairāk lasīt budisma literatūru un saprātu – ja, si ir reliģija, kar palīžu līdz dzīves nogaledi.» Vēlāk Margarita sevi izlābo: budisms nav reliģija, budisms ir dzīves ziņatne. Atšķirībā no kristiešu budisms līdzīgs millesības un līdzīteitābā atlīdzi arī gudrības aspektu. Sājā pieejā Margarita saskaņa liečīko realizācijas iespēju. Pāreja no kristiešu pie budisma notikusi viegli. Arī lēmāns kļūt par mūkeni nācis viegli, un tam notikti palielēja kristiešu pieredze:

Margarita ir radusi dzīvot askētisku dzīvi, ieņērot gāvējus, koncentrēties garīgam darbam un līgumā. «Kad ar vienu mugursoņu pleco aizbraucu uz Nepālu, domājā, ka nekad neatgriezīšos. Kas to zina, kā notiks oriģinācijas process, tur jau droši vien mani norūsītu. Taču dzīve viss veidojās citādā. Pēc gada tam atgriezījās Latvijā.»

Kļūstot par mūkeni, Margarita pieņēmusi vairākos solījumus, atsakoties no īpašuma, laicīgās dzīves, meliem, plāpāšanas un pieķeršanās. «Esam laimīga, ka no daudz kā attiecos. Kāpēc esam tik tālu no garīguma? Taipēc, ka esam pieķeršuši materiālājai esmei. Mums vajag visa: lai būtu skaitis

Klūstot par mūkeni, Margarita pieņēmusi vairākus solījumus, atsakoties no īpašuma, laicīgās dzīves, meliem, plāpāšanas un pieķeršanās

dzīvoklis, mašīna, tehnoloģijas: datori, telefoni. Man nav nekā no tā vīsa. Nekā.»

Līdz ar Margaritu budismam pievērsās arī abi viņas bērni un znots. Meita Nepāla studē Tibetas sakrālo glezniecību. Znots Sārnāce ceļ budistu retriņu centrū. Bez dela atbalsta nebūtu iespējami braucieni uz Indiju, kaut gan tieši Indiju viņa var izdzīvot ar Latvijas pēriņu, kamēr to nespēj Latvija.

Viņa palielzīdāmā mācīties angļu valodu un priečījas par trispadzīmīt gadu vecā zōnu interesi par meditāciju. «Meditē var katrai. Atribeivties no negatīvām emocijām var katrs. Cilvēks mācīs koncentrēt prātu. Ja cilvēks prot koncentrēties, viņš gūs uzvaru pār jebkādu.»

Budisma mācības Margarita palielējelas skaidri apzināties dzīves mērķi: dzīve nav izmēkojama rūpējās par personīgo labību un labījumu. Nezīvojam sevi. Atrodos sejā, kāt leiu pa Dharmas (Budas mācības) ceļu, kas ved uz apgaismību, kā sasniegū apgaismību pēc tam kalpotu visām jūtībām būtīm vīšā Visumā. Tas ir galvenais. Saviem studentiem bieži vajāca: «Kāpēc tu dzīvo?» Katrās kautu kā rakstīja: lai iegūtu labu iegūtu, kā kļūtu bagāts vai slavens, lai man būtu lieliska ģimene. Šo pašu jautājumu

uzdevu jaunajām mūkenēm klosteri, kad mācīju angļu valodu: tai iestājot altrūšu, kā palīdzētu visām jūtībām būtīm, kā kāpotu līdzīzīvēkiem. «Kāc brīnumainas atbildēt Nav nevienas mūļīgās atbildes. Mitīgā atzīmējās process, tur jau droši vien mani norūsītu. Taču dzīve viss veidojās citādā. Pēc gada tam atgriezījās Latvijā.»

Kļūstot par mūkeni, Margarita pieņēmusi vairākos solījumus, atsakoties no īpašuma, laicīgās dzīves, meliem, plāpāšanas un pieķeršanās. «Esam laimīga, ka no daudz kā attiecos. Kāpēc esam tik tālu no garīguma? Taipēc, ka esam pieķeršuši materiālājai esmei. Mums vajag visa: lai būtu skaitis

VISS VIŅU IEPRIECINA

Elga Rūsiņa (parīgājā vārdā Brīdinātā) brūnājā mūkenes tērpā sagādā mani kāpputelpā ar «sveiki» un kopā salīktām plauktām. Nākamajā mīrīgā viņa atklāj: «Es seit esmu laimīga.» Mēs stāvam piekrīnā, tāpēc vajācu, vai sacītās attiecas uz šo dzīvdodi, Latviju vai dzīvi kopumā. Tas attiecas uz vīsu. Visu, par kā Elga runā, viņa novērtē kāli lielisku: iespēju būt Latvijā; iespēju saukt latviešu valodā to, par kādiem domīdusi angļi; kā vienīski seit spēj izrunāt viņas vārdu; ka uz viņas būtā pirmo retrītu Rigā ieradušies 12 cilvēki; ka viņa iet peldēties uz skolu, kurā pirms 70 gadiem mācījās viņas brālis; ka tagad bieži iet garān mājā, kārā rezī dzīvoja viņas vecāki. «Dzīve Latvijā – tā ir dīvana.» Viss viņu seit iepriecina – tātad lēmums septiņdesmit gadu vecumā no ASV pārcēties uz dzīvi Latvijā bijis paretēs.

Ienākšana dzīvībām pāsauļē Elgas dzīvoklī sākās ar spēcigu viraka kocīju smaržu. Elga izrāda dzīvībām. Soto virziena «dzīmītā» koku, skolotāja fotogrāfijas un ātrīzīdības dievīties Avakolēshvaras statuju, ko reiz atrādusi kādā autoostavīteiātā Nūderīsijā. «Mēs abas tolik bijām galīgi Švakas.» Elga pati aplūpījusi plaušu statujas mugurā un to noksīojusi. Statujai, tāpat kā Elga, vairākkārt sākusi jāzīva dzīve.

Elgas tapšāna par mūkeni nav fanatiskas tiešības turpinājums, drīzāk tā ir atbilde uz gadu desmitēm sev uzdotu jautājumu: «Vai tā ir vīsa dzīve?» Viņas dzīvē bije «vīsa, taču šo vīsimi pavadija arī izsalkumā pēc kā vairāk.» Sākumā domīja – ieuļu uz augstskolu, dabītu labu darbu. Tad domīju – dabūtu magistrā grādu. Dabūju. Tad būtu labi apprečēties višiem vāgām ģimenes dzīvi un bērniem. Apprečējos. Man bija bērns. Bija jauki. Bet nu vēl kas? Es neesmu ameriņu pārīvā. Varbūt man jādzīvēja pāsai par sevi? Varbūt man vajag savākt naudu, kleitas, izskatīties labi? Pamēģināju būt skaita. Domāju, tur laba sājita nāks, bet tur arī nedzīdas... Tā ir Budas mācība, ka šajā dzīvē mēkā nekāpētieks laicīga lietū.

NEKĀDA SVĒTĀ NEBĪJA

«Man nav garīgu spēju ticēt,» tā Elga domāja, kad nav spējusi kā mājās iejusties neviņā reliģijā un apmerināt savas garīgas intereses. Viņa 25 gadus nodarbojusies ar jogu, radījusi savu reliģiju, kārā apvienojuši

sev pieņemmo no dažādu tīcību mācībām. Izmantojusi katru iespēju būt klausumā, reizēm dodoties un līdzīgām būtībām, kā kāpotu līdzīzīvēkiem. «Kāc brīnumainas atbildēt Nav nevienas mūļīgās atbildes. Mitīgā atzīmējās process, tur jau droši vien mani norūsītu. Taču dzīve viss veidojās citādā. Pēc gada tam atgriezījās Latvijā.»

Kļūstot par mūkeni, Margarita pieņēmusi vairākos solījumus, atsakoties no īpašuma, laicīgās dzīves, meliem, plāpāšanas un pieķeršanās. «Esam laimīga, ka no daudz kā attiecos. Kāpēc esam tik tālu no garīguma? Taipēc, ka esam pieķeršuši materiālājai esmei. Mums vajag visa: lai būtu skaitis

NEVIENAM neapsola ieguvumus no spējas guļēt šaurību cilvēku pilnā telpā, no spējas koncentrēties un atrestīties, reizēm uz laiku apmetoties tukšās draugās mājās, pēc tam atgriezoties laicīgā un gāmēnes dzīvē. Bodīsmi viņai iekļūtu sveis, līdz kāls kājēs iekāpjēdējās iedevi. Bodīsmi iekļūtu sīkās mājās, turās, kā vien vācī. Tā ir klostera ierastas dienas gaitā, pēbilstot, ka tagad ir mazliet vairāk laika gaļēt, vingrot, lasīt grāmatas.

Elgas dzīve pagājusi Nūderīsijā, strādājot sociālo darbu ar vardarbībā cieņītām sievietām un veciem cilvēkiem. Pēc 25 daudēm iedomājās mainīt dzīvi. Pārcēties uz Latviju? Kļūt par jogas skolotāju? Darīt ko citā? Lai atbildei uz šiem jautājumiem. Elga nolēma mēnesi pavadīt dzīvībusītu klostera klusumā Kalifornijā. «Es jutu kaulos – ne šeit [rāda uz sirdi] un arī ne šeit [rāda uz denīpiem], bet kaulos, kā tās mācības, kā mitīgi deiva, bīja istas, ka tur bija kāda patiesība. Tas man bija negaidīt.» Mēnesis klusumā nedeva atbildi uz jautājumu, ko darīt arī vīnu dzīvi. Tas deva vīnu virzīnu: iestāties klosterei. Šī domīja bija pārsteigums: «Es nebiju mīku tipa. Es biju pārīvās. Kādā svētā nebija es nebiju.»

Elgas bija trīs mēnesi, kad 1944.gadā viņas ģimene no Rīgas devās bēgļu galās uz Vāciju un vēlāk – uz ASV. Kad 90.gados izjuka Elgas kauliba, ieradās Larvājā uz trim mēnešiem un šeit pieņēmuši ķēlēmu – atgriezties ASV, lai 55 gadu vecumā iestātos dzīvībusītu klosterti. Iestāšanās process tāgā dzīvās vīzā. «Pārīvā mīku tipa: kāpēc tu klūpi par mīku? Man stāstīja: es te varu dzīlāk praktizēt, man nav tik daudz atbilstības par citām lietām: mākslījumiem, mašīnu, kā ūzīvēt, kā sataisīt matus. Es arī runāju ar cilvēkiem, kuri tur [tākai] praktizē. Pārīvā, kāpēc neiesaistītu mīku dzīvē. Atbilsto bīja – tā ir kerobeta. Nolemu: ja kauk tolik lielu darbu, ka vīsa dzīve pārmānas, tad iehūt uz dzīlāko praksi un redzēšu, vai man izdosies. Iešķēšu dzīļā ūdeni, redzēsim, vai es pedu.»

Ela rīda fotogrāfiju, kurā redzama klostera meditāciju zāle. Nakāt tā pārīvā mīku guļvietā. Linijas norobežo viena guļētāju vietu no citam avelētās platības. Apņemā metri plātā un neplūsnis divus metrus garā guļvietā un neliels plauks skapi veļai un plānā matracim – tā ir vīsa mīkām pareizētā privātā telpa. Pārkāpti linijas nedrīkst – tas nozīmē iekāustās citā cilvēka teritorijā. Tas māca vienkāršu dzīvesveidu, spēju iztikt ar mazumtu un sadzīvot ar citiem. «Tā ir brīvība, iemācās, ka lietas ir ērtības nav svarīgas, iemācās nepieciešķīgas. Tas ir grūti, bet var. Mācības ir, lai mīks būtu gatavs visiem dzīves apstākļiem. Kā var iztikt ar dzīvi, kur nevar izvēlēties? Itin nelok ne ko ēdīsi, ne ko vilksti mugurā, ne kad cēsies, ne ko darīsi. Tas viss jāpienēm par labu. Kad to iemācās, tas ir atbriovojoši.»

23.APRĪLIS, 19.00
MŪZIKAS NAMS DAILE
Biljetes Bileļu paradīzē kasēs un interneta

prātu un dzīvi dzīvenbadīsām, taču pēc 15 gadiem Elgai radīs pārliecību, ka jādodas uz Latviju. «Latvija mani sauc jau gadiem. Es to nesaprotu ar prātu. Es to jūtu.» Sapēmīsi klostera aizjūtu turpmāk dzīvot un strādāt Latvijā, viņa aizvērē valīku mīkēnes tērpu dzīvo klosteri ierastas dienas gaitā, pēbilstot, ka tagad ir mazliet vairāk laika gaļēt, vingrot, lasīt grāmatas.

Atgriezoties Latvijā, kura nekād nav bijusi vīpati īstenu pazīstamu vieta, Elga atkal uzsdrojāsās sākt jaunu dzīvi. Viņa nezina, vai seit ir cilvēki, kuru interesē dzīvenībām mācības, meditācijas un retrīti. Taču pēredzē norūdījusi: «Mēs esam sajā dzīvē procesā, kur nekād nav galotnes. Mēs vienmēr esam atīstību ar dzīļāku apzīņu ejam tālāk uz nākamo lietu. Kad mums bija retrīts [prieks Elgas vadītās retrītās Latvijā], es tulkoju Sīds sītru. Tur beigās ir mantra, kas tulkojumā skan tā: «Ejam, ejam, ejam vienmēr zālāk. Vieneri klūstam Boda.» Mēs mainīmēs katru mīrīku. Uzredzības dzīvē ir vēs apstākļi: labi vīsim, labi izdevis. Ja nemāks, kā labi vīsim. Viņai izdevis. Ja nemāks, kā labi vīsim. Viņai izdevis. Bez balīm jālēt.»

Kalifornijas kalnos Shasta Abbey pavadītos gadi Elga saņē par grūti un brīnišķīgu iepriekšēju. Viņas uzdevums bija koncentrēt «Ejam tālāk».

